

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO X.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 19. februarja 1927.

Telefon št. 552

ŠTEV. 20.

Pred trgovinsko pogodbo s čehoslovaško republiko.

Koncem februarja se imajo konečno prirediti pogajanja za trgovinsko pogodbo med našo Kraljevino in Čehoslovaško republiko, s katero stojimo do sedaj v odnošajih provizorne trgovinske pogodbe z dne 4. dec. 1920. Obnovitev te pogodbe odnošno izpopolnitev je potrebna iz raznih vzrokov, predvsem že z ozirom na bistveno izpremenjen trgovsko politični odnošaj in gospodarske prilike med obema državama, kakor tudi vsled tega, da so se v toku leta 1923 in deloma 1926 carinske tarife v obeh državah spremenile in sicer na škodo obojestranskega uvoza.

Naša nova carinska tarifa z dne 20. junija 1925 je težko prizadela naš uvoz onih predmetov, na katerih so Čehi najbolj zainteresirani, to so tekstilije, steklo, porcelan in železo.

Skoro istočasno pa se je tudi v Čehoslovaški pojavil močan pokret za uvedbo carinske zaščite na poljedelske proizvode in živino, na katerih uvozu je zopet naša država zelo zainteresirana. Čehi so pravočasno predvideli bližajočo se težko poljedelsko krizo in jo skušali s primernimi ukrepi omiliti. Ti ukrepi pa so zadeli naš izvoz agrarnih produktov, baš v dobi velikega padca cen in s tem še pojačali nastajajočo krizo.

Tako se nahajamo v spričo trgovskih pogajanj z bratsko republiko v zelo delikatnem položaju. Naša trgovinska bilanca je bila leta 1925 enako kakor prejšnja leta za nad 700 milijonov dinarjev pasivna v naše breme. Za leto 1926 še nimamo definitivnih podatkov, vendar ni pričakovati, da bi se bil položaj bistveno izboljšal. Taka situacija se seveda trajno vzdržati ne da in bo zato glavna naloga naše delegacije, da pri pogajanjih stremi za to, da bo bodoča trgovska pogodba s Čehoslovaško omogočila povečanje našega uvoza v ČSR, da bi se na ta način pasivnost naše trgovske bilance zmanjšala. Uspešna rešitev te naloge je brez dvoma težka sama po sebi, komplicirana pa jo še različenost trgovske politike obeh držav. Dočim Čehi še vedno niso popolnoma likvidirali vezane zunanje trgovine, je bilo pri nas že leta 1921 uveljavljeno načelo svobodne trgovine na škodo domače produkcije. Trgovske pogodbe, kakor jo je sklenila Čehoslovaška republika na primer s Poljsko, v kateri se nahaja še klavzula, da se lahko z ozirom na potrebe gospodarskih razmer uvoz posameznih vrst blaga omeji ali popolnoma prepove za nedoločeno dobo, dokler trajajo take izjemne razmere, nas prepustajo popolni nesigurnosti in so zato brez vsake praktične vrednosti. Tu imajo vse dolgotrajne debate in borbe za in proti carinsko-tarifnim koncesijam le malo praktičnega pomena, ker se lahko uvoz v najodločilnejšem momentu in pri vsaki večji izpremembi konjunkturalnega kontingenta ali pa sploh prepove.

Pri pogajanjih s Čehoslovaško ne smemo pozabiti, da igra Dunaj in Budimpešta v prometu med našo kraljevino in Čehoslovaško še vedno važno posredniško vlogo. Vsi ukrepi naše carinske uprave, katerih namen je bil otežiti to posredništvo in favorizirati direktni stik ter ustvarjati neposredna zastopništva v obeh pogodbenih državah, niso pokazali dosedaj mnogo praktičnega uspeha in cela zadeva je končala že pri trgovinski pogodbi z Avstrijo z našo kapitulacijo. Nasprotno

pa je skalilo dobre odnošaje med nami in ČSR dejstvo, da je lansko leto ČSR dovolila Madžarom koncesije, ki so jih stavile v ugodnejši položaj kakor pa naše izvoznike. Ta poizkus presije na nas, — vsaj splešno se ga je tako smatralo — je prišel zelo ob nepravem času in slab vtis, ki ga je zapustil v naših krogih, še danes ni popravljen.

Zelo delikatno bo pri pogajanjih vprašanje naseljevanja in obrtno-pravne reciprocitete. Dosedanja praksa kaže, da je prijateljski odnošaj med ČSR in našo kraljevino služil po večini v dobro onim čehoslovaškim državljanom, ki niso niti Čehi niti Slovaki. Oni so ga znali pravočasno ugodno izkoristiti ter so si v času visoke konjunkturalne zasigurali na račun bratstva trajne pozicije pri nas. Ni pravilno in tudi ni v intencijah prijateljskih političnih odnošajev, da bi bodoča trgovska pogodba imela služiti za bazo razširjenja te prakse.

Specijelno nas Slovence interesira zelo ureditev transportnega vprašanja s ČSR. Pri prometu s ČSR smo navezani samo na železniške zveze preko Avstrije, dočim imajo vzhodne pokrajine preko Bratislave ugodne in cene zveze po železnici in po vodi. Madžarska nam je že leta 1924 koncedirala za tranzit preko nje znatne tarifne popuste, dočim naš tranzit preko Avstrije ne uživa nikakih ugodnosti in otežava našo konkurenco v ČSR. Ako pa se to vprašanje ne reši paralelno s trgovsko pogodbo in v skladu s carinsko tarifo kot njeno dopolnilo, potem imamo pričakovati še manj praktičnih koristi od te pogodbe kot sicer.

Politični položaj obeh držav zahteva neobhodno gojitev gospodarske vzajemnosti. Poizkusov v tem oziru ni manjkalo. Eden izmed njih je bila ponesrečena kompenzacijska pogodba iz leta 1924. Manjkalo pa nam je odločno dobre volje in ako smo odkritosrčni, manjkalo tudi iskrenosti. Sporazum se da doseči le z enakomernim upoštevanjem obojestranskih interesov. To načelo morala obe delegaciji vpoštevati, ako hočeta priti do pozitivnih rezultatov.

PRIZNANICE O 20% ODBITKU OB ZAMENJAVI KRONSKIH NOVČANIC.

Po naši javnosti je krožila pred kratkim vest, da je minister za finance že naročil davčnim uradom, da sprejemajo navedene priznanice ob plačilu davkov namesto gotovine. Kakor smo informirani, ta vest ni pravilna, ker je minister za finance sprejel predmetno odredbo v finančni zakon za 1927/1928, ki stopi v veljavo dne 1. aprila t. l., vsled česar o kakem prejšnjem sprejetanju označenih priznanic za davčno plačilo ne more biti govora.

VPRAŠANJE OBREŠTNE MERE.

Na konferenci, ki se je o obreštni meri vršila te dni pri Narodni banki v Beogradu, sta izmed Slovencev odlično delovala gg. dr. Slokar, generalni ravnatelj Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani in predsednik Mariborske posojilnice g. dr. Pipuš. Na konferenci se je soglasno sprejela sledeča resolucija: »Konferenca predstavnikov bank iz cele kraljevine, komitentk Narodne banke kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki jo je ta sklicala na dan 15. februarja 1927 radi razgovora o višini obreštnih mere od kreditov, katere dajejo banke svojim komitentom pod različni naslovi, razpravljala je na željo Narodne banke o vprašanju, od kod izvira razlika med višino obreštnih mer, koje plačajo banke

Plenarna seja Zveze trgovskih gremijev.

V sredo popoldne se je vršila v prostorih Gremija trgovcev v Mariboru ob mnogobrojni udeležbi zveznih delegatov iz cele Slovenije plenarna seja Zveze trgovskih gremijev. Dnevni red je obsegal vsa aktualna vprašanja, ki se tičejo trgovstva v Sloveniji. Seji je predsedoval zvezni načelnik g. Vilko Weigl, ki je v imenu mariborskega trgovstva pozdravil iz vseh krajev na prvo sejo Zveze v Mariboru došle delegate gremijev. Po ugotovitvi sklepčnosti je naznanil pismeni odstop zveznega tajnika g. F. Zebala in mu izrekel za njegovo dolgoletno požrtvovalno delovanje pri Zvezi iskreno zahvalo. Nato je sporočil, da je bila novoizvoljena trgovska zbornica z odlokom ministra trgovine na pritisk političnih krogov brez stvarnega razloga razpuščena. Ob soglasnem pritrdjevanju in odobravanju je predlagal, da se naprosi sedanjega zastopnika ministra trgovine in industrije, da razveljavi razpust in omogoči čimprej delovanje trgovske zbornice, da bi se moglo organizirati trgovstvo v tej svoji matiči udeleževati, kakor to zahteva težak položaj naše trgovine.

Zakon o gospodarskih zbornicah.

Ob prehodu na dnevni red Zvezne seje je podal besedo zveznemu tajniku J. Mohoriču, ki je podal najprvo poročilo o določbah načrta zakona o gospodarskih zbornicah. Zvezni tajnik je v svojem poročilu karakteriziral vse nove določbe, ki jih donáša načrt zakona glede teritorialne porazdelitve in kompetence zbornice v naši državi, njih sestave in razdelitve na sekcije in kategorije, kakor tudi glede volilnega reda in sestave zbornične uprave. Obrazložil je historijat tega vprašanja in načrt za likvidacijo ločenih zbornic v Beogradu, kakor ga predvideva zakon. Nato je opisal potek ankete, ki se je vršila dne 20. januarja t. l. v Beogradu in označil razmerje davčne moči posameznih gospodarskih skupin, ki so danes v zbornicah zastopane. O poročilu se je razvila živahna debata, katere so se udeležili gg. R. Sterme-

cki, K. Elsbacher, A. Umek, Žumer in Škof.

Vsi govorniki so se najodločneje izrekli proti ločenim zbornicam, kakor tudi proti nameravanemu poizkusu snovanja centralnih zbornic v Beogradu in malih zbornic v provinci. G. Elsbacher je poudarjal vzorno organizacijo in delitev dela pri ljubljanski zbornici, ki dosega tudi s svojim nemurnim strokovnim delom neprecenljive uspehe za naše gospodarstvo.

Trgovske pogodbe.

Z ozirom na bližajočo se trgovinsko pogajanja s Čehoslovaško in Nemčijo se je razpravljalo o glavnih načelnih vprašanjih, ki pridejo za splošni del pogodbe v poštev. Sem spada predvsem vprašanje naseljevanja čeških in nemških trgovcev pri nas, regulacija vprašanja krošnjarjev in obiskov živinskih in kramarskih sejmov v pogodbenih državah, vprašanje izvornih spričeval in ureditev transportnega vprašanja in olajšav za naš izvoz na Češko in v Nemčijo. Tajnik J. Mohorič je v dolgem referatu obrazložil razlike med sistemom trgovske politike v Čehoslovaški, v Nemčiji in pri nas ter podal pregled dosedanjega razvoja trgovinskih odnošajev z našo kraljevino in imenovanimi državama ter označil predmete, ki bodo igrali glavno vlogo v trgovskih pogajanjih.

Glede krošnjarenja je zavzela Zveza napram inozemcem enako odklonilno stališče, kakor ga je zavzemala vedno tudi glede tuzemcev, poudarjajoč, da se mora krošnjarstvo omejiti na minimum. Tudi glede posežanja sejmov od strani inozemcev se je sklenilo priporočati ministrstvu, da se z ozirom na veliko število sejmarjev (612) v Sloveniji pritok inozemskih sejmarjev po možnosti omeji. Kot zelo nujno se je označilo reguliranje transportnega vprašanja z Češko in Nemčijo ter dovolitev olajšav v valutnem prometu in ukinjenja pretiranih izvornih spričeval. Zveza bo tozadevno predložila zunanjemu ministrstvu podrobno poročilo.

Reorganizacija železniške uprave.

Nato je sledil interesentom referat o načrtu reorganizacije naše prometne uprave. Referent J. Mohorič je obrazložil glavne smeri in tendenco nameravane reforme ter označil glavne nedostatke sedanjega načrta. Opozoril je, da se že sedaj vršijo v ministrstvu pripravave, da se s 1. aprilom ukinejo trije oddelki in prenese njih kompetenca na Generalno direkcijo državnih železnic. Istotako se namerava strniti kompetenco oblastnih direkcij in vse koncentrirati v Gen. Direkciji železnic, ne da bi se ustvarjalo obenem tudi predpogoje za take dalekosežne reforme, to je skrbelo za zadostne pisarniške prostore ter za stanovanje uradnikom. Nato je poročal o delokrogu Generalne direkcije in opozoril, da se po načrtu namerava ukiniti kar štiri oddelke pri sedanjih oblastnih direkcijah in centralizirati ne samo vse nabavke, marveč tudi vsa reklamacijsko službo na osrednjih mestih. V debati k poročilu so se vsi delegati enoglasno izrekli proti temu načrtu, ki bi bil v stanju povzročiti popoln kaos in porušiti vso kontinuiteto v železniški administraciji. Delegati so se postavili odločno na stališče, da je potrebno, da ima Slovenija svojega zastopnika v prometno-gospodarskem ministrstvu saobračaja ter da se

in obreštno mero, po kateri dajejo kredite in kakšna sredstva bi bilo treba uporabiti, da bi se ta razlika zmanjšala. Po medsebojnem izčrpnem pojasnjevanju je konferenca ugotovila sledeče:

Razliko med obreštno mero, koje plačajo banke, in obreštno mero, po kateri pobirajo obresti same, povzročajo:

1. pretirano velike javne dajatve, državne in samoupravne, neposredne in posredne, katere odvzemajo največji del bančnih zaslužkov, v nekaterih primerih pa presegajo celo celotni dobiček banke,
2. vsled splošne druginje jako visoki režijski stroški bank,
3. riziko bank, ki je vsled neugodnega gospodarskega položaja jako velik in
4. poslovanje sodnih in izvršilnih oblastev, ki ne rešavajo hitro trgovskih zadev, vsled česar imajo gospodarski krogi in banke škodo.

Konferenca zastopnikov bank se zahvaljuje Narodni banki za sklicanje in izraza svoje prepričanje, da se bo Narodna banka strinjala s to ugotovitvijo in da bo ukrenila vse potrebno na merodajnih mestih, da se te ovire odstranijo in omogoči bankam, dajati kredite po čim nižji obreštni meri, kar bi brez dvoma ugodno vplivalo na narodno gospodarstvo. To resolucijo pošlje Narodna banka predsedniku vlade in ministroma za finance in trgovino ter industrijo.

pridržati sedanja kompetenca železnih direktorij glede komercialne in ekonomske službe tudi v bodoče, Generalna direkcija pa naj ima nadzor nad delom posameznih direktorij, dočim pripade ministrstvu v glavnem zakonodajno delo.

Vprašanje »Trgovskega lista«.

Poročilo o zaključku pogajanj med Zvezo gremijev in tiskarno »Merkur« glede »Trgovskega lista« se je po daljši debati vzelo brez izprememb na znanje. V zmislu tega sporazuma bo za smer in tendenco pisave »Trgovskega lista« v bodoče izključno merodajen redakcijski odbor Zveze gremijev. Pri tej priliki se je razvila živahna programatična debata glede razširjenja »Trgovskega lista« kot zveznega glasila, v katero so posegli skoro vsi delegati.

Poročilo o intervenciji glede razdelitve kreditov pri Narodni banki je podal v imenu Akcijskega odbora zvezni blagajnik g. J. Verovšek. Na podlagi posebnega poročila se je sklenilo, da obdrži zveza to vprašanje v evidenci in deluje na to, da se dosežejo ugodnejši kreditni pogoji pri Narodni banki, ki so danes vsled pretiranih formalnosti zelo nepovoljni.

Nato je sledilo poročilo o zvezni blagajni. Zvezni načelnik in blagajnik sta apelirala na vse navzoče delgate, da plačajo takoj dolžne zneske na članarini, da bi mogla zveza redno zadostiti svojim obveznostim glede podpore Trgovskemu listu in vzdrževanja zvezne pisarne.

Poslovno poročilo o delovanju Zveze.

V nad eno uro trajajočem poročilu je podal zvezni tajnik pregled zveznega poslovanja v dobi od 1. decembra do srede februarja. Iz obširnega poročila je posebno važno opozorilo gremijem, da bo treba gremijem na prihodnjih občnih zborih voliti zvezne delegate v zmislu izpremenjenih zveznih pravil, da bi se na prihodnjem občnem zboru zveze v Ptuj mogla izvršiti pravilna volitev novega zveznega odbora. Obširno je poročal tajnik I. Mohorič o stanju trgovskih pogajanj s Francijo, kakor tudi o carinskotarifnih koncesijah v pogodbi z Belgijo.

K poročilu se je razvila nato živahna razprava glede omejitve krošnjarstva v zmislu poziva Velikega župana ljubljanske oblasti. Sprejeti so bili važni sklepi glede odprave Zvezi prijavljenih nedostatkov v železniskem prometu, kakor tudi glede nedovoljene konkurence konzumov in gospodarskih zadrug. Soglasno je bil odobren sklep da se uvede obligatorna zdravniška preiskava trgovskih učencev in vajencev. Končno je zveza zavzela odločno stališče proti dovoljevanju posejanja privatnih strank po trgovskih potnikih v svrhu nabiranja naročil.

Na predlog g. Stermeckija se je sklenilo intervenirati pri ministrstvu v Beogradu, da se odobri in uveljavi sklep celjskega gremija glede delovnega časa, ki je bil po brzojavnem nalogu ukinjen, dasi odgovarja vsem predpisom in odredbam zakona. Sklenilo se je intervenirati tudi pri Generalni direkciji carin, da se carinjenje vrši v uradnih urah, da ne bodo stranke prisiljene plačevati pri vsaki pošiljki »nujno carinjenje« in dajati za poštne pakete posebne nagrade.

G. Fabiani je predlagal, da se intervenira pri Ministrstvu v svrhu zakonite ureditve praznovanja praznikov, posebno državnih, kjer se dosedaj popolnoma različno postopa. Po podanih pojasnilih na razna vprašanja delegatov iz Brežic, Radovljice, Ribnice in Celjske okolice je zvezni predsednik zaključil lepo uspelo zborovanje. Prva seja Zveze v Mariboru je dokazala, da posveča Zveza vsem aktualnim vprašanjem polno pažnjo in da stoji na višini težkih nalog, ki jih ji nalagajo današnje prilike. Zborovanje v Mariboru je bila obenem tudi lepa in uspela manifestacija vzajemnosti in solidarnosti gremijev in delegatov iz obeh oblasti ter je tako nudilo ponovni dokaz razumevanja in volje slovenskega trgovstva, da hoče v obrambi svojih gospodarskih in stanovskih interesov varovati vedno enotnost in skupnost.

Trgovina z mešanim blagom in pravica točenja.

(Konec.)

Ta praksa obrtnih oblasti pa je bila naenkrat spodrezana z novim rešenjem notranjega ministra. Ta minister je namreč z internim razpisom z dne 6. marca 1926 U. br. 7868 izrekel v nasprotju s svojim dosedanjim stališčem in jasnim besedilom zakona o pristojbinah, da se med obratovalnice po čl. 82. pravilnika ne morejo računati trgovine z mešanim blagom. Minister je bil toliko previden, da je trgovine z mešanim blagom izključil samo od uvrstitve pod obratovalnice po 4. opombi k t. p. 62., toda dosegel je vseeno svoj namen. Tudi to ga ni motilo, da je bil kot notranji minister z ozirom na še veljavne določbe § 36. obrtnega reda očitno nepristojen; niti ni zasljal stanovskih zastopov, niti se ni sporazumel s trgovinskim ministrom, temveč je celo stvar rešil s par besedami in na podlagi svojega »policijskega izkustva«. Vsled tega razpisa so nekatera obrtna oblastva ustavila nadaljnje podeljevanje potrdila o sposobnosti obratovalnice, prizadele stranke so šle deloma na upravno sodišče in v nekem konkretnem slučaju je imel spor naslednji potek:

Trgovka z mešanim blagom v malem kraju na deželi ima glasom potrjen srezkega poglavarja in finančnega okrajnega ravnatelja z dne 4. junija 1925 in 21. julija 1925 osebno in točilno pravico. Dne 19. januarja 1926, torej pravočasno, je prosila pri srezkem poglavarju za uvedbo postopanja po čl. 105. pravilnika. Srezki poglavar je odredil komisionelni ogled in vsi trije državni zvedenci so proglasili obratovalnico sposobnim v smislu pravilnika. Z odlokom z dne 4. maja 1926 je srezki poglavar prošnjo zavrnil, češ, da bi se v obratovalnici pljuvalo in pušilo in da trgovin z mešanim blagom ni šteti med obratovalnice po čl. 82. Veliki župan je priziv zavrnil, ker trgovin z mešanim blagom ni šteti med obratovalnice po čl. 82. Tožba na upravno sodišče je bila zavrnjena kot neutemeljena iz naslednjih bistvenih razlogov. Priznati je mnenju, da trgovin z mešanim blagom ni šteti med obratovalnice po čl. 82., ker v trgovinah z mešanim blagom ni običajno, da bi se katerikoli predmeti oddajali za takojšnje uživanje v obratovalnici sami. Tako 4. opomba k t. p. 62. kot tudi gostilniški pravilnik v čl. 82. imata v mislih le trgovine, ki točijo alkoholne pijače v odprtih ali zaprtih posodah za konsum v poslovnih prostorih. Ker pa trgovina z mešanim blagom ne obsega pravice prodaje alkoholnih pijač za tak konsum, je ni moči prištevati k obratovalnicam po čl. 82. Trgovine z mešanim blagom bi se smele prištevati kvečjemu k specerijskim in njim podobnim obratovalnicam, ki jih omenja čl. 46., točka c) pravilnika in ki prodajajo poleg ostalega blaga alkoholne pijače v originalnih zaprtih steklenicah, a teh steklenic ne odpirajo v obratovalnicah ter jih niti ne polnijo, niti ne pretakajo v manjše posode. V kolikor je tožiteljica prilikom ustne razprave uveljavljala svojo osebno pravico, se upravno sodišče na to tožno točko ni moglo ozirati, ker se morajo tožne točke navesti že v tožbi, a tožiteljica se na to navedeno dejstvo ni sklicevala niti v svoji pritožbi na velikega župana, niti v svoji tožbi na upravno sodišče.

Stranka se je pritožila še na državni svet. Rešenje državnega sveta priobčimo lahko per extensum, ker ne zavzame preveč prostora. Glasi se namreč, da je državni svet u V. odeljenju »rasmotril žalbu, presudu i ostala akta ovoga predmeta, pa je našao, da je napadnuta presuda osnovana na zakonu. Sa izlozenog Državni Svet rešava, da se ova molba odbaci.« — Z ozirom na te razloge državnega sveta nima smisla citirati še broj in datum.

Ni tukaj na mestu, da bi se podrobno bavili z razlogi v razsodbi upravnega sodišča. Samo dvoje naj se tukaj poudari. To je predvsem izrek, da v trgovinah z mešanim blagom ni običajno,

da bi se katerikoli predmeti oddajali za takojšnje uživanje v obratovalnici sami. Ta izrek bo gotovo zanimal vsakega, ki ima obrtni list za trgovino z mešanim blagom. Drugič pa okolnost, da je upravno sodišče s tem izrekom implicitno priznalo upravičenost prej citiranemu razpisu notranjega ministra, da trgovin z mešanim blagom ni šteti med obratovalnice po čl. 82. pravilnika.

Glavna zaloga

F. ŠIBENIK, Ljubljana.

OBCNI ZBOR ZVEZE GOSTILNICKARSKIH ZADRUG.

V četrtek 17. t. m. se je vršil pod predsedstvom g. Kavčiča osemnajsti redni občni zbor Zveze gostilničarskih zadrug v Ljubljani. Iz poročila o delovanju zveze, ki ga je podal zvezni tajnik g. Pintar, je razvidno, da ima zveza včlanjenih 25 zadrug z okroglo 3500 člani. Nekaj zadrug, ki so prijavile svoj pristop k zvezi, je v stadiju ustanovitve, ki naj zaključijo organizacijo gostilničarstva cele oblasti v zvezi. Društveno glasilo se tiska v 3000 izvodih. Poročilo našteva številne važne akcije, ki jih je izvedla zveza v preteklem letu in ki dokazujejo, kako intenzivno in vsestransko je bilo njeno delo.

Zborovanje je imenom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pozdravil g. dr. Pretnar. Povdarjal je, kako visoko je ceniti delo in uspehe zveze, ako se uvažuje dane razmere. Omenjal je zbornične akcije za pravice gostilničarstva. Zbornica se je rama ob rami z zvezo borila, da se odpravijo krivice, ki jih povzroča danes obrtna in davčna zakonodaja in praksa. Skupno delo je potrebno tudi v bodoče. Izročil je zboru pozdrave predstojnika zborničnega urada g. dr. Windischerja.

Na predlog predsednika g. Kavčiča je občni zbor z burnim odobravanjem sklenil izreči g. dr. Windischerju ob njegovi 50-letnici za njegovo delovanje zahvalo in čestitke gostilničarskega stanu.

Soglasno se je po jako živahni in plodni debati končno sprejela resolucija glede trošarine na petijot, prepovedi točenja od sobote do ponedeljka, točilnih taks in trošarine, računskih listkov, trgovskih točilcev, oglednih pristojbin, gospodarskega sveta in obrtnega zakona. Glede poziva gostilničarskih organizacij iz drugih pokrajin, da se zahteva lastna gostilničarska komera, se je soglasno sklenilo, to točko odstaviti z dnevnega reda, ker to vprašanje za Slovenijo ni aktualno ter ljubljanska zbornica v polni meri uživa zaupanje gostilničarstva.

SKUPŠČINA LJUBLJANSKE INŽENJSKE ZBORNICE.

Dne 15. februarja t. l. se je v dvorani Mesnega magistrata vršila redna letna skupščina inženjske zbornice v Ljubljani, katere področje obsega poleg Slovenije tudi Dalmacijo. Skupščini je kot zastopnik gradbene direkcije prisostvoval g. ing. Rudolf Zajec. Ob otvoritvi skupščine se je predsednik spomnil bivšega člana Zbornice polk. gospoda Viljema Lindauerja. Nato je predlagal brzojavni pozdrav članu Zbornice g. Dušanu Serneču, ministru za gradbo in je Zbornica predlogu z odobravanjem pritrčila. Pregledno poročilo o stvarnem delovanju zbornice uprave je podal pravni konsulent Zbornice g. vel. župan v p. T. Šporn. Po odobritvi računskega zaključka za leto 1926 ter proračuna za l. 1927 so se izvršile volitve Uprave Zbornice in nadzornega odbora, nadalje delegatov za glavno upravo inženjskih zbornic v Beogradu in za glavno skupščino zbornic. Novo izvoljena uprava se je takoj konstituirala tako: predsednik g. M. Šuklje, podpredsednika gg. J. Pavlin in D. Šakić (Split), tajnik g. V. Remec, bla-

gajnik g. A. Kral. Ostali člani Uprave so gg. J. Ferster, I. Kargolić (Split), M. Kiebach in F. Tavčar. Nadzorni odbor tvorijo gg. I. Dešković (Split), A. Hrovat in Franc Zupančič, namestnik g. V. Slajmer.

V beograjsko Glavno upravo se poleg predsednika in podpredsednika delegira g. Dako Žagar (Split), v glavno skupščino inženjskih zbornic, ki se letos vrši v Zagrebu, gg. Baučič (Split), M. Kasal, Kosmač, Matošić (Split) in Pirkmay-er. Skupščina, ki je v načelih odobrila poslovanje dosedanje uprave, je naročila novemu upravni odboru, da nadaljuje intenzivno delo. Zlasti se je naglašala zahteva, da morajo v smislu veljavnih predpisov zaprositi za pooblastitev vsi inženjerji, ki so nameščeni v podjetjih in opravljajo inženjske posle. Uprava Zbornice bo s povdarkom uveljavila to zahtevo.

Dolžnost sprejemanja kovanega drobiža.

V poslovnih krogih si marsikdo še ni na jasnem, do katerega zneska je dolžan sprejemati drobiž. V pojasnilo enim, ki žele o tem pojasniti, približujemo sledeča zakonska določila:

I. Zakon o kovanju drobiža iz niklja in game z dne 30. decembra 1921 — člen 5: Drobiža po 25 dinarskih par niso primorani sprejemati ne posamezniki, ne državne blagajne več nego za 20 Din ob istem izplačilu, drobiža po 10 dinarskih par ne več nego za 10 Din in drobiža po 5 dinarskih par ne več nego za 5 Din.

II. Zakon o tečaju avstro-ogrškega kovanega drobiža z dne 31. decembra 1921 — člen 1: Avstro-ogrski kovani drobiž po 0.10 in 0.20 K iz niklja in pakfonga se izenačuje v vrednosti s kovanim drobižem po 0.10 0.20 Din kraljevine Srbije, odnosno ustreznih edinic kovanega denarja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Člen 2: Avstro-ogrski kovani denar po 0.20 K iz železa se izenačuje v vrednosti s kovanim drobižem po 0.05 dinarja kraljevine Srbije, odnosno 0.05 Din kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Člen 3: Državne blagajne in posamezniki morajo pri enem vplačilu sprejemati ta denar v onli količini, ki je določena za kovani drobiž kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

III. Zakon o kurzu kovanih kron in perperjev z dne 22. januarja 1922. — Člen 1: Srebrni denar bivše avstro-ogrške monarhije po 1, 2 in 5 kron in srebrni denar kraljevine Črne gore po 1, 2, in 5 perperjev se izenačuje v vrednosti s srebrnimi dinarji po 1, 2 in 5 dinarjev. (Po odločbi ministra financ z dne 7. oktobra 1924, I broj 28717 je trgovanje s srebrnim denarjem: dinarji, kronami in perperji v notranjem prometu dovoljeno).

IV. Pravilnik o kovanju drobiža po 0.50 Din, 1 Din in 2 Din z dne 24. novembra 1924. — Člen 8: Ta denar morajo sprejemati kot zakonsko plačilno sredstvo vse državne in samoupravne blagajne, privatne in javne osebe; vendar pa niso ne državne ne samoupravne blagajne in tudi ne drugi vezani, sprejemati ob enem izplačilu nad 100 Din v novcih po 0.50 Din, nad 200 Din v novcih po 1 Din in nad 500 Din v novcih po 2 Din.

V. Zakon o Narodni banki z dne 26. januarja 1920. — Člen 15., odstavek 2: »Bankove Narodne banke se proglašajo za splošno plačilno sredstvo v vsej državi. — Sprejemati jih morajo brez omejitve, najsi so večji ali pa drobni tako posamezniki kakor tudi vsi državni uradi in zavodi.

Trgovina.

Zadružno gibanje muslimanskih trgovcev v Bosni. Pred kratkim je izdal trgovec Mohamed Hamid Mešinović v Sarajevu brošuro pod naslovom: »Spasavajmo se.« V brošuri poziva trgovce muslimane, da med seboj ustanovljajo muslimanske trgovske zadruge, ki naj bi kupovale blago vseh vrst. Na to pobudo so imeli muslimanski trgovci v Sarajevu te dni zborovanje, na katerem so sklenili, da prouče možnosti za ustanavljanje takih zadrug. Namen zadrug bi bil, da v prvi vr-

sti nabavljajo manufakturno in kolonialno blago iz prve roke, da bi se moglo čim ceneje prodajati.

Za trgovce z živino. V nekem konkretnem primeru je ministrstvo trgovine in industrije (pod št. 1325 IV. od 26. januarja 1927) odločilo, da obmejni živino zdravnik niso upravičeni izpreminjati v živinskih potnih listih kraja, v katerega je živina namenjena. Potemtakem so lastniki živine v primeru, da se pokaže potreba, da izpreminijo smer pri izvozu živine v inozemstvo, dolžni, da prosijo za izpremembo živinskega potnega lista pristojni občinski urad.

Sporazum mlara v naši državi. Te dni se je vršila konferenca zastopnikov mlarn iz vseh krajev naše države. Na konferenci se je razpravljalo o tehničnih vprašanjih, pred vsem o vprašanju, kako naj se mlo reže in pripravlja za potrebe konsumentov in na kak način bi se posamezni producenti obvarovali škode, ki jim preti od nesolidnih klientov. Sklenilo se je, da v bodoče vse tovarne enako režejo mlo po teži za potrebe kupcev. Za obrambo pred nesolidnimi odjemalci se ustanovi slična organizacija, kakor jo imajo v to svrhu beograjski manufakturnisti, ker se pogosto dogaja, da ena oseba dobiva blago od producentov na kredit in se končno izkaže, da ne more zadostiti vsem obveznostim. O ceni mila in določitvi rajonov za posamezne tovarne se na konferenci ni razpravljalo. V tem pogledu ostane konkurenca med posameznimi tovarnimi še nadalje neomejena.

Industrija.

Osnovanje lušilnice riža v naši državi. Pri nas konzumiramo velike množine riža, ki se lušči in predeluje večinoma v Italiji. Ker bi bila za naše interese potrebna lušilnica riža v naši državi, se je skupina interesentov na Sušaku odločila, da osnuje moderno lušilnico riža in jo oprepi z vsemi najmodernejšimi stroji. V ta namen je obrtno oblastvo že napravilo za dovoljenje.

Kriza čehoslovaške čevlarske industrije. Zaposlitev čehoslovaške čevlarske industrije je jako slaba. Domači konzum v zadnjih mesecih je minimalen, naročila iz inozemstva pa so vedno redkejša. Vsled pomanjkanja naročil so nekatere tovarne reducirale svoje obrate.

Kartel čehoslovaške papirne industrije. Čehoslovaška papirna industrija se je združila v kartelu, ki ima namen, da kontingentira produkcijo in organizira prodajo.

Kartel industrije za izdelavanje umetne svile. Prva nizozemska industrijska družba »Enka« je pristopila kartelu, kateri obsega angleške, nemške in italijanske tovarne za izdelovanje umetne svile. S tem je v kartelu zastopana celotna produkcija umetne svile.

Sestanek italijanskih in angleških industrijalcev. V Rim je te dni došel predsednik Zveze angleških industrijalcev v spremstvu dveh izvedencev za trgovske zveze z inozemstvom in imel daljšo konferenco z upravniki fašistovske industrijske federacije, katerim je izrazil željo, da se predstavniki angleške in italijanske industrije sporazumejo glede vprašanj, ki zanimajo obe strani. V ta namen naj bi predstavniki italijanske industrije čim prej došli v London. Italijanska delegacija odide v London najbrže začetkom meseca aprila t. l.

Denarstvo.

Lombardna posojila pri poštni hranilnici. Poštna hranilnica daje že dalj časa posojila na obveznice 2 in pol odstotne Ratne šete in sicer dovoljuje taka posojila posameznikom in denarnim zavodom v neomejenih količinah, v kolikor ima v ta namen dovolj gotovine na razpolago. Na vsako obveznico Ratne šete v nominalni vrednosti 1000 Din da poštna hranilnica 250 Din lombardnega posojila. Ta posojila se sicer načeloma dovoljujejo samo za dobo 3 mesece, vendar se lahko vsake tri mesece podaljšajo. Za vsako lombardno posojilo zaračunava poštna hranilnica obresti po 7 odstotkov in provizijo po ¼ % (obresti in provizija se plačujejo trimesečno v naprej), razven tega pa še kolkovina po tar. post. 19 zakona o takсах. Razven na označene obveznice daje poštna hranilnica lombardna posojila tudi na obveznice 7 odstotnega drž. investicijskega posojila, vendar to le drž. uradnikom in vpokojencem, vojnim inva-

lidom ter duhovnikom. Na vsako obveznico 7 odstotnega investicijskega posojila v nominalni vrednosti 100 Din se dobi posojilo 50 Din. Ostali pogoji za posojila na te obveznice so isti kakor za lombardna posojila na obveznice Ratne šete. Podrobnejše informacije o teh posojilih daje podružnica poštna hranilnice v Ljubljani.

Nov italijanski denar. — Novi srebrni denar po 5 in 10 lir je v Italiji že v obtoku. Po obliki in velikosti se 5 in 10 lirski novci ne razlikujejo dosti od krožečih eno- in dvolirskih novcev. Zamenjava je prav lahka. Opozorjamo ljudi na to, da ne bi kdo po nepotrebnem trpel škode.

Carina.

Ogrska in jugoslovanska vlada proti povišanju avstrijskih agrarnih carin. Po časopisnih poročilih sta jugoslovanska in ogrska vlada odločili, da odklonita revizijo obstoječe tarifne pogodbe tudi za primer, da bi Avstrija vsled tega tarifno pogodbo odpovedala. Vladi obeh držav, v katerih je poljedelstvo pretežno zastopano, ne moreta pristati na zvišanje agrarnih carin, katere si žele avstrijski agrarci. Splošno se domneva, da bode oba državi v tem vprašanju sporazumno postopali.

Carinarnica Dravograd. Minister za finance je odločil, da je carinarnico v Dravogradu z ozirom na kraj, v katerem se nahaja, v bodoče označevati sledeče: »Glavna carinarnica II. reda Dravograd — Meža«.

Bačevci ali »buradci«. — Generalna direkcija carin je izdala vsem carinarnicam pojasnilo, da sta pojma »bačevci ali »buradci istovetna v carinskem poslovanju.

Davki in takse.

Obveznice vojne škode niso zavezane davku. Po zakonu o izplačevanju vojne škode so te obveznice oproščene vseh državnih davkov in pribitkov ter samoupravnih doklad in davščin. To določajo splošne odredbe v členu 6 zakona iz l. 1922. V nekaterih delih naše države so davčna oblastva izkušala tolmačiti drugače predmetno zakonsko določilo, vsled česar je ministrstvo financ na Udruženje beograjskih bank naslovilo sledeče pismo: »Na prošnjo Udruženja bank v Beogradu izdaja Centralni inspektorat Ministrstva financ na podlagi čl. 6. alineja g) zakona o izplačevanju vojne odškodnine in odločbe ministra financ D. br. 8060 od 9. aprila 1926 sledeče overenje: 1. obveznice loterijske 2 in pol odstotne državne rente za vojno škodo tvorijo del konsolidiranega državnega dolga naše kraljevine. 2. Te obveznice imajo pravico na vse ugodnosti, katere so določene za ostale državne obveznice. 3. Kuponi, izrebrani dobitki in amortizirane obveznice 2 in pol odstotne vojne škode so oproščeni vseh sedanjih in bodočih davkov in pribitkov, kakor tudi državnih taks in vseh ostalih oblastnih, okrožnih, okrajnih in občinskih in vseh ostalih taks in davščin v naši kraljevini.

Želje vojvodinskih gospodarskih krogov. Vojvodinski gospodarski krogi odpošljejo te dni v Beograd pod vodstvom narodnih poslancev deputacijo, katera bo med drugim zahtevala, da se kronске lestvice prilagodijo novim prilikam, a ne preračunavajo mehanično na dinarje, da se davek na poslovni promet ukine, da se davčni minimum na dohodnino zviša na 12.000 Din in da se ukinejo vse omejitve v prometu z devizami in valutami.

Promet.

Naloge tarifnega odbora v dogledni bodočnosti. Začetkom meseca marca t. l. bo imel tarifni odbor dve važni seji. Predkonferenca za ti seji se vrši v Splitu, kjer se sestanejo predstavniki vseh naših cementnih tovarn. Po tej konferenci bo seja prve sekcije tarifnega odbora, na kateri se namerava revidirati prejšnji sklep tarifnega odbora glede tarife za cement. Na to se sestanejo člani prve in druge sekcije tarifnega odbora za notranje in tranzitne tarife v Sarajevu, da razpravljajo o tarifnih postavkah, ki se nanašajo na šumske izdelke, na kar izroči izvršilna sekcija tarifnega odbora ves material prometnemu ministrstvu. Ob sedanju določi izvršilna sekcija tudi program bodočega dela tarifnega odbora in čas zasedanja posameznih sekcij.

Iz naših organizacij.

Na Merkurjevem jour-fixu, ki se vrši v sredo dne 23. februarja 1927 ob 8. uri zvečer v veliki dvorani Kazine, poslamo na predvečer petdesetega rojstnega dne zaslužnega društvenega predsednika g. dr. Frana Windischerja, na kar še posebej opozarjamo. Vstopnine ni. Sodelujeta društveni orkester in pevski zbor. Odbor Trg. društva Merkur.

RAZNO.

Priprave naše države za mednarodno gospodarsko konferenco. Naša vlada je postavila za priprave naše države za mednarodno gospodarsko konferenco, ki se vrši dne 4. maja t. l., posebno komisijo, kateri načeluje vseučiliški profesor dr. Milan Todorović. Naloga komisije je, da pripravi potreben material do konca tega meseca. Izmed Slovencev je član komisije načelnik ministrstva trgovine in industrije g. dr. R. Steinmetz-Scrodolski.

Osemurni delavnik v Franciji. Francoski senat je z 279 glasovi proti enemu odobril Washingtonski sporazum o osemurnem delavniku.

Komercializacija državnih podjetij na Poljskem. — Te dni je Poljska vlada izdelala načrt zakona o komercializaciji večjega števila državnih podjetij.

Gospodarske vesti. S 26. januarjem 1925 je doseglo število konkurzov na Nemškem višek, bilo jih je 2092; od tedaj naprej se je stalno krčilo in je znašalo v decembru 1926 samo še 430, nekaj več kot polovico konkurzov iz leta 1913 s številko 815 na mesec. Od 1391 konkurzov v zadnjem četrtletju 1926 jih je prišlo 9 na banke, 453 na industrijo, 47 na kmetijstvo, 662 na trgovino, 210 na različne vrste. Torej je prišla skoraj polovica konkurzov na trgovino. — Angleška železnica Midland and Scottish je izplačala letos najmanjšo dividendo v zadnjih 81 letih; in še ta dividenda je bila omogočena le vsled pomoči rezerv v znesku 7.188.000 funtov. Dividenda je 3 odstotna. Neugodni zaključek je posledica splošnega in pa premogovnega štrajka. — Angleška avtomobilna tvrdka Morris je za 730.000 funtov kupila družbo Wolseley - Motors, ki je prišla v konkurz. Morris bo tovarne popolnoma reorganiziral in bo izdeloval samo šestcilindrske avtomobile, ki v ceni lahko z vsako drugo vrsto konkurirajo.

Položaj čehoslovaške industrije za izdelovanje vagonov se je tako poslabšal, da delajo tovarne samo z 10 do 20% kapacitete. — Češka banka in Stavbna banka se bosta združili; delnice se bodo zamenjale v razmerju 1 : 1, ker se glasi nominalne obeh vrst delnic na 400 Kč. — Hranilne vloge v Nemčiji so v letu 1926 prav izredno narasle, od 1029 milijonov mark na koncu leta 1925 so se dvignile na 3090 milijonov mark na koncu leta 1926; prirastek znaša torej v enem samem letu 2061 milijonov ali 200 odstotkov! — Cene bakra neprestano padajo in so notirale zadnjič že 13 cents. — Vsled končane štrajka na Angleškem se je prodaja sleškega premoga tako poslabšala, da so posamezni premogovniki odpustili do 40% delavcev. — Poljska vlada hoče vse poljske premogovne okraje združiti pod enolno upravo rudarskega urada v Katowicah. — Nemške tovarne aluminija Laula so se dogovorile z ogrsko boksit-trust d. d., da bodo kupile na leto iz jam te družbe 12.000 vagonov boksita. Z dobavo boksita so že pričeli. — Banca d'Italia je zaključila leto 1926 s čislom dobičkom 86½ milj. lir ter bo izplačala dividendo 60 lir za delnico. Pogajanja za uslanovitev poljskega petrolejskega kartela so imela delni uspeh, podpisali so kartel parafing. Upajo, da bodo prilegnili s časom tudi ostala podjetja v končni skupni kartel. — Britanski velesejem se vrši letos od 21. februarja do 4. marca. Kdor ga hoče obiskati, dobi vizum za Anglijo zastoni. — Praške zvezne banke so s 15. t. m. znižale za ¼ odstotka obresno mero za vloge denarnih zavodov, zavarovalnic in žadru. — Industrijska zveza čeških Nemcev se pogoja z zvezo čehoslovaške industrije o ustanovitvi skupne državne industrijske zveze. — Poljaki hočejo ustanoviti veliko tovarno za izdelovanje kablov, z začetno glavnico 5 milijonov zlatov. — The Bank of India je zvišala obresno mero od 6 na 7%. Angleška banka jo je pustila nespremenjeno.

no. — Dotok visokovrednih deviz v Poljsko banko ji je omogočil, da je zopet kupila v Newyorku za 1 milijon dolarjev zlata. — Na Nemškem so izdali v januarju na notranjem trgu za 212 milijonov mark posojil, med njimi za 89 milijonov industrijskih. — Nemške akcijske družbe so dvignile v januarju delniško glavnico za 49 milijonov mark. — Ruski finančni komisariat je izdal v podpis novo notranje posojilo za 100 milijonov rubljev. Posojilo daje 10% obresti in bo plačano do 1. marca 1935 potom zrebanja. Emisijski tečaj je 96%. — Dosedanja pogajanja o osnovanju češkoslovaškega papirnega kartela so v toliko dozorela, da misli kartel z začetkom marca že začeti z delom. Izrecno se poudarja, da novi kartel ne namerava dvigniti cen. — Poljski državni dolg je znašal na koncu leta 1925 1877 milj. zlatov, na koncu leta 1926 pa 2067 milijonov zlatov; domačega dolga je bilo 201 in 177 milijonov zlatov. Ameriki je bila Poljska na koncu leta 1925 dolžna 1219 milijonov zlatov, 31. decembra 1926 pa 1198 milijonov zlatov.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani dne 15. februarja 1927. Govedina: v mesnicah po mestu Din 18, na trgu: 1 kg govejega mesa I. 18, II. 15, jezika 18, vompov 8—10, pljuč 8, jeter 18. **Svinjina:** 1 kg prašičjega mesa I. Din 22.50, II. 19—20, pljuč 10, jeter 15, ledje 25, glave 7.50, parkljev 6, slanina trebušne 19, slanina ribe in sala 21, slanina mešane 20, slanina na debelo 20, masti 23—25, šunke (gnjati) 30 do 35, prekajenega mesa I. 30, prekajenega mesa II. 25—27.50, prekajenih parkljev 8—10, prekajene glave 10, jezika 35. — **Drobnica:** 1 kg koštrunovega mesa Din 13 do 14, jagnjetine 20, kozličevine 20. — **Klobase:** 1 kg krakovskih Din 40, debrecinskih 40, hrenovk 32, safalad 32, posebnih 32, tlačenk 34, svežih kranjskih 25, pol prekajenih kranjskih 32—35, suhih kranjskih 50, prekajene slanina 23 do 25. **Perutnina:** kokoš 25—35, petelin 30—40, raca 30, domač zajec, manjši 15, večji 20. **Mleko, maslo, jajca, sir:** liter mleka Din 2.50—3, 1 kg surovega masla 44, čajnega masla 55, masla 44, bohinskega sira 36—40, sirčka 10—12, eno jajce 1.25—1.50. **Špeterijsko blago:** 1 kg kave Portoriko Din 68—76, Santos 52—56, Rio 42—48, pražene kave I. 90—100, II. 72—80, III. 56—60, kristalnega belegu sladkorja 15, sladkorja v keckah 17, kavne primesi 22, riža I. 10, riža II. 8.50, liter namiznega olja 20, jedilnega olja 18, vinskega kisa 4.50, navadnega kisa 2.50, kg soli morske 3.50, kamene 4, cellega popra 48, mletega popra 52, paprike III. vrste 28, sladke paprike, po kakovosti 52, 1 liter petroleja 7, 1 kg testenin I. 12, II. 10, pralnega luga 3.75, čaja 75. **Mleviski izdelki:** 1 kg moke št. 0 Din 5.75—6, št. 1 5.50, št. 3 4.50, št. 4 4, št. 6 3.50, kaše 6—7, ješprenja 5—7, ješprenjčka 10—14, otrobov 2.50, koruzne moke 3.50—4, koruznega zdroba 4 do 4.50, pšeničnega zdroba 7, ajdove moke I. 9, II. 7, ržene moke 4.50.

Iz svetovnega tržišča. Na juforski borzi je zadnje dni notirala kava Santos št. 4: 18 ¾, Rio št. 7: 14 ½, za marec 13.98, za maj 13.35, za julij 12.61, za september 11.97, za december 11.58. — **Sladkor** je notiral za marec 3.06 do 3.07, za maj 3.19 do 3.19, za julij 3.30, za september 3.37. **Amerika preplavi Evropo s cenoeno pšenico?** V javnost se lansirajo vesti, da nameravajo ameriški žitni trgovci preplaviti Evropo s pšenico po skrajno nizki ceni. Stokovnjaki izjavljajo, da govorice, ki trdijo, da namerava ameriška vlada porabiti fond 250 milijonov dolar-

